5. 10. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Aktuálně ke směrnici o autorském právu

Dne 12. září Evropský parlament hlasoval o návrhu Směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu (dále jen "směrnice")[1], a to po dlouhé a hlasité diskuzi. Směrnici s pozměňovacími návrhy[2] nakonec v prvním čtení Evropský parlament přijal[3].

Směrnice dělí veřejnost na dva naprosto protichůdné tábory, kdy jedna strana v případě jejího přijetí ohlašuje vítězství autorů a držitelů autorských práv, zatímco druhá strana v té samé situaci očekává totální zničení svobodného internetu. A i když v tuto chvíli směrnici čeká ještě dlouhý proces rokování mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí, významné pozměňovací návrhy Evropského parlamentu k dvěma kontroverzním článkům stojí za komentář a bližší analýzu již nyní.

1. Ochrana tiskových publikací

Kontroverzní článek 11 směrnice byl pozměněn a významně omezen ve svém rozsahu. Před pozměňovacími návrhy Evropského parlamentu by tento článek vydavatelům tiskových publikací umožnil omezit využití jejich publikací dle článku 2 a článku 3 odst. 2 směrnice 2001/29/ES nebo nárokovat si z těchto publikací tzv. "link tax[4]", a to až na dobu 20 let od prvního publikování. Rozhodně velkorysé…

Evropský parlament v prvním odstavci pozměněného článku 11 směrnice blíže stanovil, že výše uvedené omezení nebo nárok se bude vztahovat jen na použití tiskových publikací poskytovateli služeb informační společnosti, a to za účelem získání spravedlivé a přiměřené dodatečné odměny pro vydavatele tiskových publikací. Zároveň v odstavci 4 změnil dobu ochrany z původních 20 let na již přijatelných 5 let.

Parlament taktéž specificky doplnil další dvě omezení práv v článku 11 odst. 1 směrnice a to v doplněných odstavcích 1a a 2a, kdy odstavec 1a stanovuje výjimku pro legitimní soukromé a nekomerční využití tiskových publikací jednotlivými uživateli. Odstavec 2a se týká použití obyčejných hypertextových odkazů doplněných jednotlivými slovy z tiskové publikace, přičemž takové použití hypertextových odkazů směrnice povoluje nejen v případě legitimního soukromého a nekomerčního využití, ale i pro využití poskytovateli služeb informační společnosti.

I po této změně ale zůstává pro skeptiky obava ze zneužívání pozice velkými vydavatelskými domy například vůči samostatným novinářům, kteří tak mohou ztratit možnost linkování a využívání publikací jiných vydavatelů ve svých vlastních dílech. Bude zajímavé sledovat, jak se k vymezení "jednotlivých slov" při hypertextových sdíleních postaví soudy členských států a Evropský soudní dvůr. Podobná úprava již existuje v Německu a Španělsku a to s rozporuplnými výsledky[5].

Poslední doplněný odst. 4a článku 11 směrnice dává členským státům novou povinnost, a sice zajistit, aby autoři získali odpovídající podíl na výše zmíněných dodatečných příjmech. Co se týče možností, jak tuto povinnost efektivně naplnit, směrnice neposkytuje žádné návrhy.

2. Žádné memes?

Článek 13 směrnice byl na internetu kritizován hlavně různými producenty a kreativci, kteří prostřednictvím internetu získávají své živobytí, s obavou, že plošný zákaz užívání veškerého obsahu patřícího třetím osobám povede k nutnému omezení jejich vlastní odměny a kvality jejich produkce.

Pozměňovací návrhy Evropského parlamentu přidali definici "*poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online*", *která je nově uvedena v článku 2 směrnice a kterým se rozumí* "*poskytovatel služby informační společnosti, k jehož hlavním účelům patří uchovávat a zpřístupňovat veřejnosti významný objem děl chráněných autorským právem nebo jiných předmětů ochrany nahraných svými uživateli, které služba optimalizuje a propaguje k ziskovým účelům*". Jako příklady můžeme uvést YouTube, 9GAG, Reddit, ale i všechny sociální sítě.

Ne přímo producenti, ale právě poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online jsou povinní dle směrnice spolupracovat s držiteli práv k zajištění platných licenčních ujednání. V případě nemožnosti tyto licence uzavřít, což se také dá vzhledem k velikosti jednotlivých platforem očekávat, musí poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online zajistit, aby třetím osobám, které nejsou oprávněny k šíření autorského díla, bylo takové šíření náležitě omezeno.

Jako příklad je zde uváděn systém ContentID[6], který používá YouTube k automatizovanému označení a následnému výmazu autorských děl, která byla sdílena třetími osobami bez licence. Skeptici zde, dle mého názoru, právem vidí možnost zneužití tohoto systému na omezení svobody projevu a také vidí jeho počáteční nedokonalost v souvislosti s výskytem "false positives"[7]. Je ale také nutné si uvědomit, že aktuální stav, kdy může být autorské dílo použito třetí osobou bez toho, aby si autor mohl nárokovat odměnu za toto použití, je rozhodně negativní. To se například děje napříč populárními sociálními sítěmi (Facebook, Instagram, Snapchat) ale i na YouTube.

Autorská díla, někdy také bez jakéhokoli odkazu na autora, jsou užívána za účelem dosažení zisku. Pro příklad uveďme fotografie cizích psů[8], ke kterým prodejce přidá svůj komentář. Následná viditelnost fotografie na veřejnosti je tak prodejcem využita k propagaci vlastního produktu[9].

Výše uvedený systém se v aktuálních diskuzích zmiňuje i jako systém, který povede k zamezení sdílení fotografií s vtipným popiskem, tzv. memes. Tyto jsou vytvářené samotnými internetovými uživateli a v drtivé většině zde jde o fyzické osoby, které je nevytváří a nesdílejí za účelem zisku. Zde, dle mého názoru, nepůjde o porušení autorského práva, jelikož bude autorské dílo užito v rámci výjimek volného užití (§ 30 autorského zákona[10]) a karikatury a parodie (§ 38g autorského zákona). Na místě ale zůstává obava v případě "false positives", kdy budou muset tito autoři případný výmaz napadnout ve smyslu článku 13 odst. 2b směrnice. Zde nám nezbývá než doufat, že se tyto systémy stanou otevřené pro všechny platformy a jejich kvalita se bude časem exponenciálně zvyšovat.

Mgr. Miloš Pupik,
advokátní koncipient

PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář

Jáchymova 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 430 111
Fax: +420 224 235 450
e-mail: prague@prkpartners.com

---

[1] K dispozici >>> zde.
[2] K dispozici >>> zde.
[3] K dispozici >>> zde.
[4] Pokud je publikace zveřejněna třetí osobou na jiné, než na vydavatelem publikované webové sídlo, může si vydavatel publikace nárokovat dodatečnou odměnu.
[5] K dispozici >>> zde.
[6] K dispozici >>> zde.
[7] Systém automatizovaně vymaže obsah, který nesprávně vyhodnotí jako závadný.
[8] K dispozici >>> zde.
[9] K dispozici >>> zde.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Nové nařízení EU o obalech a obalových odpadech: kdo všechno může být výrobcem?
- K navrhovanému zúžení definice závislé práce: uzavřený výčet znaků nadřízenosti a jeho meze
- Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíce červenec a srpen 2026
- Další opatření k implementaci nařízení EUDR – co bude dál?
- Zjišťování zahraničního práva znalcem v oboru Právní vztahy k cizině
- Jednotné evropské nebe: změna zákona o civilním letectví na obzoru. Od evropského rámce k vnitrostátnímu provedení
- Komunitní energetika od 1. srpna 2026: co se skutečně mění
- Chat Control: dvě odlišné regulace pod stejným názvem

- Evropské dotace srozumitelně: Díl druhý – Žadatel nebo příjemce?
- Cyber Resilience Act: od září 2026 budete muset hlásit incidenty i zranitelnosti. Jste na to připraveni?
- Přeshraniční provoz dronů v Evropské unii